

การสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมาก จังหวัดตรัง

ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลบางหมาก นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 90% ของประชากรทั้งหมด แต่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนา เช่น พิธีละหมาด ทักซิมการพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอาหรับ และภาษามลายู เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถปฏิบัติตามหลักการศาสนาได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนั้นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในพื้นที่ จำนวน 4 แห่ง ดำเนินการสอนเฉพาะในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ไม่สามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กได้เต็มที่ เนื่องจากเด็กเข้าเรียนตามความสมัครใจ ทำให้เด็กและเยาวชนในเขต อบต.บางหมากที่มีอายุ 9-15 ปี ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ในหลักศาสนาซึ่งโดยพื้นฐานทางศาสนาอิสลาม เด็กผู้หญิงที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไป และเด็กผู้ชายที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ควรมีความรู้และปฏิบัติตามหลักการทางศาสนาอิสลามได้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมากจึงมีนโยบายที่จะเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามหลักศาสนาอิสลามของเด็กในชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: กันตัง

จังหวัด: ตรัง

ประชากร: 5,000 คน

พื้นที่: 33.881 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น : องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2542 อบต.บางหมาก จึงจัดทำโครงการ "การส่งเสริมบริการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา" ขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียน ตามเวลาเรียนปกติ วันจันทร์-ศุกร์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ช่วงอายุระหว่าง 9-15 ปี ในพื้นที่ได้เรียนรู้และเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลาม และสามารถปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาได้

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดทำประชาคมตำบลเพื่อหาวิธีในการแก้ไขปัญหาความร่วมมือกันระหว่าง นายก อบต. คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง และประชาชนในตำบล
2. ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำทางศาสนา และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง เพื่อจัดทำหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ดำเนินการสอนในห้องเรียน และเวลาเรียนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการศึกษาภาคปกติในโรงเรียน
3. สรรหาครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา จำนวน 4 คน โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคือต้องเป็นผู้ที่เรียนจบชั้นสูงสุด คือชั้น 10 ตามหลักสูตรศาสนาอิสลาม แต่เนื่องจากไม่มีผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงหย่อนเกณฑ์ลงมารับผู้ที่จบการศึกษา ชั้น 7
4. ลด/ขจัดความไม่เข้าใจในหลักการศาสนาอิสลามของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน 3 แห่ง คือ โรงเรียนบางหมาก โรงเรียนบ้านพรใหญ่ และโรงเรียนบ้านไร่ใหญ่ โดยจัดชั้นเรียนวิชาอิสลามศึกษาในวันจันทร์-ศุกร์ สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์/ระดับชั้น โดยมีนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งหมดประมาณ 300 คน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	งบประมาณของ อบต.บางหมาก ตั้งแต่ปี 2542- 2546 ปีละ 196,800 บาท เพื่อเป็นค่าตอบแทนครูผู้สอน จำนวน 4 คน
บุคลากร	ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา จำนวน 4 คน อัตราเงินเดือน 4,100 บาท ทำงาน 5 วัน/สัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กรกฎาคม 2542	นายก อบต.เห็นว่าในเขตพื้นที่ของ อบต.มีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามถึง 90% แต่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่สามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาได้	นายก อบต.
สิงหาคม 2542	จัดทำประชาคมตำบล และพบว่าปัญหาที่ประชาชนต้องการแก้ไขคือ ปัญหาการศึกษาศาสนาอิสลามของเด็กและเยาวชน	อบต./ ผู้นำชุมชน/ ผู้นำทางศาสนา
สิงหาคม 2542	- จัดประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำทางศาสนาอิสลาม และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง เพื่อหาวิธีในการแก้ไขปัญหา - ประชุมสภา อบต.นอกรอบร่วมกับผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ	อบต./ ผู้บริหารโรงเรียน/ ผู้นำทางศาสนา / คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง
กันยายน 2542	- เขียนโครงการ แผนการดำเนินงาน แผนงานด้านงบประมาณ - นำเสนอร่างโครงการเข้าสู่วาระการประชุม และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้	อบต.
กันยายน 2542	- ประสานงานกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อร่วมโครงการ - จัดทำหลักสูตรศาสนาอิสลาม และจัดทำตารางเรียนในหลักสูตร - ดำเนินการสรรหาครูผู้สอนศาสนาอิสลาม	อบต./ ผู้บริหารโรงเรียน/ ผู้นำทางศาสนา / คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง
ตุลาคม 2542	- ดำเนินการสอนในโรงเรียน 3 แห่ง ในวันจันทร์-ศุกร์ ในระดับชั้น ป.1-6	ผู้บริหารโรงเรียน

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

โรงเรียนในพื้นที่ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางหมาก โรงเรียนบ้านพรใหญ่ และโรงเรียนบ้านไร่ใหญ่

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

-- บทบาทความร่วมมือ --

คณะผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดในการจัดทำหลักสูตร และเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

มีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดในการแก้ไขปัญหา และจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

มีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดในการแก้ไขปัญหา จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และสรรหาครูผู้สอน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เด็กและเยาวชนในชุมชนที่มีอายุระหว่าง 9-15 ปี ขาดความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลาม และปฏิบัติตามหลักการทางศาสนาไม่ถูกต้อง
2. โรงเรียนสอนศาสนาที่มีอยู่เป็นการสอนในวันเสาร์อาทิตย์ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรบังคับ ทำให้เด็กสนใจเข้าเรียนน้อย

หลังการดำเนินการ

1. เด็กในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นถึง 90% วัดได้จากแบบประเมินผลเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และพฤติกรรมทางศาสนกิจของเด็กเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นคือ สามารถทำพิธีละหมาดได้ถูกต้อง กล่าวคำปฏิญาณได้ถูกต้อง ก่อนวัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้หญิงจะต้องปฏิบัติได้ก่อนอายุ 9 ปี และผู้ชายจะต้องปฏิบัติได้ก่อนอายุ 15 ปี
2. นักเรียนที่เรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา มีทั้งนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ (ซึ่งเป็นผู้ที่สนใจเรียนโดยที่ทางโรงเรียนไม่ได้บังคับ) และนับถือศาสนาอิสลาม โดยมีการเปิดชั้นเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนนักเรียนที่เรียนหลักสูตรนี้ทั้งหมดประมาณ 300 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ของนักเรียนทั้งหมด และจากการเรียนการสอนตั้งแต่ปี 2542-2546 มีนักเรียนที่จบหลักสูตรนี้ทั้งสิ้นประมาณ 1,000 คน
3. ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนที่นับถือศาสนาต่างกัน เนื่องจากในชั้นเรียนศาสนาอิสลามมีนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธเรียนโดยสมัครใจด้วย
4. สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในชุมชนในการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. การคัดค้านจากผู้ที่มีนับถือศาสนาอิสลามในบางกลุ่ม โดยนำหลักการทางศาสนามาเป็นข้ออ้างว่าการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบนี้ไม่มีความเหมาะสม	1. แสวงหาความร่วมมือ โดยให้ผู้นำทางศาสนาของชุมชนเป็นผู้ประสานงานและทำความเข้าใจกับผู้คัดค้านถึงประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากโครงการดังกล่าว

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
2. การสรรหาครูผู้สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีการตั้งคุณสมบัติไว้ที่ ต้องเป็นผู้ที่จบ การศึกษาอิสลาม ในชั้นที่ 10 แต่ผู้สมัครไม่มี คุณสมบัติตามที่ต้องการ	2. คัดเลือกผู้สมัครที่มีคุณสมบัติสูงที่สุดจาก ผู้สมัครทั้งหมด จึงได้ ผู้สมัครที่จบ การศึกษาในชั้น 7

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตรและบรรจุ หลักสูตรอิสลามศึกษาไว้ในหลักสูตรภาคปกติของโรงเรียน
2. ความทุ่มเทของคณะทำงาน ทั้งผู้บริหารของ อบต. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำทางศาสนา ครูผู้สอน และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

บทเรียนที่ได้รับ

การทำโครงการที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในท้องถิ่นนั้น อาจจะถูกคัดค้านจากผู้ที่ไม่เห็นด้วย ซึ่ง ผู้นำจะต้องใช้ความอดทนและพยายามสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยคำนึงถึง ความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่ และศักยภาพในด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ และบุคลากร

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสุนทร รongเดช
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมาก
ที่อยู่ : หมู่ที่ 3 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
โทรศัพท์ : (075) 263-378, (09) 5873819

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวณัฐชา สกุลทิพย์แท้
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบางหมาก
ที่อยู่ : หมู่ที่ 3 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
โทรศัพท์ : (075) 263-378

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 3 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 92110
ขนาดพื้นที่	33.881 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,574,344.56 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
งบประมาณรายได้	2,451,308.33 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,950 คน
จำนวนครัวเรือน	302 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลบางหมาก อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันตังไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 26 กิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างกรีดยางเป็นอาชีพรอง โดยทั่วไปคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติและสมมติญาติ ลักษณะดังกล่าวทำให้สังคมของตำบลบางหมากมีการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้การทำงานร่วมกันประสบผลสำเร็จ ตำบลบางหมากมีศักยภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในชุมชนหลายด้าน คือ 1. เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดเป็นเขตอุตสาหกรรม 2. มีทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พื้นดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 3. พื้นที่เหมาะที่จะจัดตั้งเป็นตลาดกลางทางการเกษตร เนื่องจากประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก